

Előfizetési díj félre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül házhoz küldve 5 forint e. pénzben.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön, pénteken és vasárnap egy egy. Lapjaink mindenemű hirdeményeket felvesznek.

NEMZETI UJSÁG.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblabíró, kladja Özvegye.

Előfizetési díj minden cs. kir. postahivatalnál s helyben a szerkesztőségnek, Zöldkert utca 188. szám alatt földszint, a hivatalban.

Tiszán írott cikkeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek czimzandók. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítatik.

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Jótékony adakozások. — Kinev. — Gyáralapító egyesület. — Felremagyarázások és gyanúsítások ellen. — Törvényhatósági tudósítások. Aradból (közgy. hitvány intézvénye körül viták.) — Krasznából (közgy. kormányzati rendeletek körül viták.) — Vidéki hírek.

Külföld. N. Britannia. Sveicz. Olasz-, Orosz-, s Törökország.

Társulatok és Intézetek.
Hirdetések. Dunavizállás.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

Jótékony adakozások jegyzéke az ingyeggel küzdő árvamegyei szegénység számára: Trángoss József plebánus gyűjteménye, ide értve a maga és 2 segédlelkése adakozását is, a kun-sz. mártoni hívei részéről 21 fr. 41 kr. pengő pénzben. — És így eddig szerkesztőségünknek az árvaiak részére begyűlt 2031 frt 47 kr. pp. és 4 darab arany.

Jótékony adakozások jegyzéke az ingyeggel küzdő szepesmegyei szegénység számára: Trángoss József plebánus gyűjteménye, ide értve a maga és 2 segédlelkése adakozását is, a kun-sz. mártoni hívei részéről 41 fr. 40 kr. pengő pénzben. — És így eddig szerkesztőségünknek a szepesiek részére begyűlt: 214 frt 50 kr. pp.

Ó cs. ap. kir. felsége a tiszáninneri kerületi táblánál Podhorszky Antal halála által megüresült valóságos ülnökségre Szász Ambrust ugyanazon tábla jegyzőjét; Rutkay Károlyt Turóc megye volt másod alispánját pedig hasonlóképpen ezen kerületi táblához számfeletti ülnökké méltózt. kegy. kinevezni.

Gyáralapító egyesület.

Említették volt lapjaink, miszerint f. é. april 13-án a „Gyáralapító egyesület” közgyűlést tartand, mellyben a felett kíván tanácskozni, valjon tovább is fenálljon-e, vagy pedig szétesz-e? E közgyűlés a kitűzött napon a megyeház nagyobb teremében megtartatván, lássuk milly jelenségek s nyilatkozatok közt, és milly eredménnyel! —

A közgyűlés délelőtti 11 órakor vette kezdetét, mialatt a terem minden zuga a szó legszorosabb értelmében már 10 órakor tömve volt mindkét nembeli — nem hallgatósággal, hanem inkább „lármázósággal,” kik — a t. kiveendőkét kivéve — azért gyűltek össze a teremben, miszerint megmutassák azt, hogy van olly nemzet a világon, mellynek minden harmadik szava szólásszabadság s minden tette e „szólás szabadságot gyilkoló tör,” hogy megmutassák, miszerint van nemzet a világon, melly azon hitet vallja, hogy üdve s virágzása az ipar fejlesztésétől függ s ezen ipart egyedül a socialis téren egyesületek által fejlesztetheti s tetteivel még is azon törekszik, hogy a socialis téren egyesülést lehetlenné tegye; — végül hogy megmutassák, miszerint van nemzet e világon, melly alkotmányos szabadságot kíván élni s békés átalakulás után sováro, melly csak egyedül a törvényes jogok szent tiszteletben-tartása által elérhető; és még is azzal kezdi első lépését is, hogy mind azt, minek neve s szabadság és jog, lábával dur-

*) Ki ne ismerné e botrányos privilegiumot hazánkban, mellyet törvényen kívül éppen azok sajátíták el maguknak és gyakorolnak, kik minden törvényes privilegiumnak esküdt ellenei?! Valójában már egészen a szemtelenséget is meghaladja e gyalázatos szokás, s nyers erőszakként vakmerően nemesak a politikai, de még a socialis térre is átviszi véstetjes működését, mellyel előbb utóbb, de kétségkívül alkotmányos szabadságunk egyik főbb garantiáját a „nyilvánosság” fogja meggyilkolni. Valójában igen nagy ideje, hogy azok, kik e „söpördékekkel” kacérkodnak, a helyett, hogy zsákba bujnak s hamut hintenek fejükre s úgy jajveszkelnek minden legesekegyebb nekik nem tetsző bár alkotmányos mozdulatnál a háza enyészeten; férfias, bátor kebellet állanak sakra, s legelőször is a nemzet jobbjaival kezdfogva közös erővel működjenek e „szörnyeteget” mint nemzeti haladásunk, sőt becsületünk gyilkoló hydráját, a nemzeti életből kiirtani! — Mig ez nem történik, addig kevés fog történhetni!! Szerk.

ván tiprani törekszik!! Avagy lehet-e becselenebb vandalismus s önkényes zsarnokság, mint a socialis téren megtámadni a szólhatási jogot, mellyet a gyakorolni kívánó saját erszényén vásárolt meg magának s saját erszénye érdekében kíván vele élni, és pedig éppen azok által, kiknek a dologhoz sem közük, sem joguk, sem érdekük! — És hogy az egészről a botrányok koronája ne hibázzék, még ez „alkotmányos monstrum” csak nem kizárólagosan az igaz hazafi nevet követeli magának! — igaz hazafi nevet, midőn a hon státuszgárdakodási és financiális intelligentiáinak — fájdalom — igen kopár mezejéről, egyikét éppen azon nagy érdemű és elismert kapacitásoknak törekszik leriasztani, kikre még büszke lehet a nemzet, és kiket sympathiáink által buzdítani annál nagyobb kötelesség, minél gyéresebb számmal találkoznak!.. Boocsánát e kitérésért; de lehellen volt hallgatnunk s elnyomni azon keserűséget és nemes bosszankodást, mellynek a becsületes polgár kebelében keletkezni kell, midőn a nyilvánosság palladiuma alatt a legfeketébb alkotmányos bünt s legocsmányabb kicsapongást napról napra mindinkább bujábban látja burjánozni! —

Elnök gr. Keglevich Gábor ő nmtga megnyitó beszédében előadja a jelen közgyűlés egybehívásának okát, s ez által kijelélé a tárgyat, melly legelőször tanácskozás alá veendő, t. i. valjon tovább is fenálljon e még a társulat, vagy pedig szétesz-e? Részéről, egyéni véleménye szerint, a nélkül hogy a tanácskozásnak irányt adni kívánna — oda nyilatkozott, miszerint a társulatnak további fenmaradását ohajítja s annak fenntartására szavaz. — Utána a társaság jegyzője K. L. szólalt fel, előadván: miszerint a mult közgyűlés idejétől a társulat a működési téren a jelenig semmit sem tett, mivel a részvény befizetések igen gyéren történtek; ellenben az aláírások a 200 ezeret már meghaladják, noha az aláírási ivateknek még nagyobb része kint van; ezután rövid történeti elmefuttatást boocsátván előre, mellyből hazánkban az iparfejlesztésének szükségességét mutogatván, maga s megbízói nevében szintén a társaság további fenntartására szavaz T. L. Megemlítvén az „augzburgi sörnénikét,” *) s ennek a védegyelet ellen irt cikkeit, az azokat fordítgató magyar lapokat, egy két vakvágást hadonázott az ő hitvallását nem követő politikai pártokra — és mindezekből a gyáregylet szükségességét nézete szerint világosan megmutatván, annak mint már nem magános, de nemzeti ügynek, a nemzeti becsület fenntartása tekintetéből is továbbfenmaradására szavazott. D. F. hosszas beszédét békítő szellem lengé át; előadván ugyanis, midőn a hírlapokból megértette, hogy a társaság a mai napra a végett hirdettetett gyűlést, valjon tovább is fenmaradjon még vagy pedig eloszolják? azon gondolatra jött, hogy vagy a társaság nem kapott elegendő aláíró az összeg kiállítására, mellyet alapul tűzött ki; vagy pedig a kidolgozott szabályokat ollyanoknak találta, mellyek szerint célját meg nem közelítheti; és ennél más okot nem is képzelhetett. — Az elsőre nézve úgy vélekedett, miszerint ha a társulat a kitűzött pénzalapot meg nem szerezhetné, kezdjen annyival, a mennyi alapra szert tett s még is jobbat fog művelni, mintha széteszlik, miután a kisebb eredmény ismét nagyobbakat veti meg alapját. Ha ellenben a szabályok hibásak, változtassa meg azokat s a beteget igyekezzék gyógyítani — mert bár milly nagy legyen is a betegség, még is mindenkor csak élet az s a gyógyuláshoz mindig van remény; ellenben a halál — az enyészet — minden betegségnek legroszabbika. — A mint azonban Pestre jöven szóló, közelebből megértette, hogy nem az általa képzelt okok, hanem egyedül bizonyos félreértések s megsértettnek érzett kedélyi ingerültség okozák e szomorító jelenséget s egyedül csak a felhevült indulat kitérésai voltak azon nyi-

*) A kifejezést, mellyet a P. H. minden alkalommal ismételni olly annyira szeret s elménczesnek, miveltnek s jó tónusu fülbe kedvesen esengőnek tart. Szerk.

latkozatok, mellyek a társaság felbomlásának mint egy előjeleül szolgáltak s a mai közgyűlést létre hozták; hiszi hogy a közbejött idő lecsilapította az indulatokat, a hazafiság felül kerekedett a megsértettnek érzett egyéniségen; ennél fogva azon nyilatkozatokat, mellyeket a felhevült indulat kirepített, a fontoló hideg ész háttérbe fogja szoritani. Részéről nem hiszi, hogy létezen ember a hazában, ki nem érezné s át ne látna hazánkban az ipar fejlesztésének szükségét s azt előmozdítani szivből nem kívánná. Csak a kiviteli eszközben különböznek a vélemények, de magában a célban t. i. az iparfejlesztésben tökéletesen megegyeznek. — Ne gyanúsítsuk tehát egymást, hanem tiszteljük egymás meggyőződését s működünk kölcsönösen a célra, kiki saját meggyőződése és ereje szerint; működünk pedig eszélyes erővel, mert pusztá lelkesedéssel itt mire sem megyünk. Hiszen van e nemzet a földhátán, melly a jóért és nagyért több lelkesedést pazarolt volna el, mint a magyar? és még is van e nemzet, melly ennyi lelkesedés mellett kevesebb sikert birna felmutatni, mint éppen a magyar? és miért van ez? — azért mert e szó „eszély s kitérés” egészen hiányzik tetteink szótárában! Socialis téren kivált — hol mindenkit önérdék — habár a legnemesebb önérdék — de mindig csak ez vezet; itt nem lelkesedésre, hanem józan számításra és kitérésre van szükség! — Ezután szónok a védegyelet és gyáralapító egyesület közt következő különbséget tett: — Nemzetünk érezvén az iparfejlesztésének szükségét, s annak előmozdítása felett tanakodván, önkényt merült fela kérdés: valjon mi oka, hogy nálunk nem dízlik a kézmű és gyáripár? a felelet ismét önkényt következett, azért, mivel nincsen ki megvegye készítményeinket. Erre többen összeállának és mondák: ám jól van, készítmények nekünk, és mikötelezzük magunkat annak megvásárlására; és im így alakult a védegyelet. A más rész ellenben azt mondá: mi szintén átlátjuk az ipar fejlesztésének szükségét, de átlátjuk egyszersmind azt is, hogy hazánkban nincsen az még azon fokra kifejlve, hogy szükségünket fedezhetnők; ez okból nem is állunk a védegyeletbe, de törekedni fogunk, miszerint iparunk oda fejlődjék ki, hogy idővel mi is idehaza fedezhessük szükségünket. — És így alakult a gyáregyesület. — Kérde már most szónok, valjon nem mind a két rész egyaránt ugyanazon egy célra s nem mindkettő valódi hazafui buzgalommal törekszik-e? s valjon nem neveltséges volna-e, ha a gyáralapítók a védegyesület alapítókát gyűlölnék azért, mivel ezek könnyitk céljok kivitelét — a gyáralapítást, miután iparcikkeiknek vásárt biztosítanak; vagy pedig a védegyesület tagjai agyarkodnának a gyáralapítókra azért, mivel ezek lehetségesé teszik nekik a védegyesületet, az az: hogy honi kelmét viselhessenek? — Félre tehát minden gyanúsítással, mindnyájunknak célja egy, t. i. az iparfejlesztése; nem is hiszi tehát, hogy ez okból valaki a védegyesületnek ellene legyen, s ha kárhóztatja azt, nem azért teszi, mert talán az ipart hazánkban fejleszteni nem akarná; hanem mivel meggyőződése szerint károsabb következeseket vél az által előidézhetőeknek, mellyek a céltól inkább viszataszithatnak, mintsem azt előmozdítanak; már pedig meggyőződését kinek kinek tisztelni kell, miután nem képzelhetni olly meggyőződést, miszerint valaki nem kívánna lenni igaz hazafi! — (Vége köv.)

Felremagyarázások és gyanúsítások ellen.

A „Hetilap” szerkesztősége legyen szíves magának megjegyezni: 1 ször, hogy én nem hiszem, miszerint — míg Magyarhonban hat millió ember kénytelen osztakozni az azon munkákért járó díjakban, mellyeket három millió elvégezhetne — a közjólét, a státus-társulat kizsákmányolása által néhány tőkepénzes hasznára, előmozdittathatnék. 2 ször, hogy költséges, csak nagy tőkepénz által megszerezhető, gyártási erőművek közt, mellyek tőkepénzesek számára dolgoznak, s a kézi munka-gépek közt, mellyek csupán a dolgozók számára valók s részint azok személyes

könnyítésére szolgálnak, részint érdemlett díjt szereznek nekik, oly különbség van, mint ég és föld között. 3szor, hogy utóbbiakhoz számolom többi közt a De Poorler-féle szövöszéket is, mely az embert a községes szövés gályarabi munkájától felmentendi s a munkást képessé teendi, hogy az erőműbeli szövással versenyezzen, — mely találmánynak magyarhonban terjesztésére az első bevezetések általam történtek, miután ő, a „Hetilap” szerkesztő ura, mint az ipar-egylet megbízottja, Belgiumban elhaladó dolog mellett, a nélkül, hogy ezen találmánynak honára nézve fontosságát megismerje. 4szer, hogy én — miután ő, a „Hetilap” szerkesztő ura, műipari utazásáról Frankon-, Belgium- és Poroszországból visszatért, a nélkül, hogy a répaczukorgyártásnak ez országokban nagy előmenetéről legkisebb tudomáshoz jutott volna, — azonnal elhatároztam magam, a véghezvitt javításokkal helyszínen megismerkedni, s visszatértem után az előnyöket, melyet ezen, Magyarhonra nézve oly fontos iparág mostani kifejltségében felmutat, a nyilvános szobahozásnak minden esetre méltóbb tárgyul kellett tartanom, mint... az elcsépelettuti kalandokat. 5szor, hogy a répaczukorgyártást az iparágak egyik legalkalmasbika gyanánt említém ugyan arra nézve, hogy a télen munkátlan földművelők egy részének ezen évszakban munka s kereset nyujtassék, mivel eleje s végénél fogva szorosán kapcsolódik a mezei munkákhoz; hogy azonban annál kevesebb juthatott eszembe azt állítani, miszerint a szövés téli foglalkozásul földművelők számára nem alkalmas, minthogy éppen az általam magyarhonban bevitelre ajánlott De Poorter-féle szövöszék teszi ezt nagyobb terjedelemben lehetővé, minthogy általa mindenki, a ki csak akar, szintugy selymet és gyapjút, valamint lent, kendert és gyapotot minden lehető kelmévé felszöhet, a nélkül, hogy takács legyen s pedig úgy, hogy az ily munkánál még a család tagjai is, a szövet jósága s szépségének kára nélkül, változthatják egymást. 6-szor, hogy ellenben — oly bensőleg meg vagyok győződve a mezőgazdaság és mezőgazdasági műipar intenzív üzésének legnagyobb fontossága felől, miszerint még azon tökéletesített szövöszékek beszerzését sem tanácsolnám, ha a hozzá szükséges tőkepenzt a mezőgazdaságtól kellene elvonni. Dr. Gall Lajos.

U. I. E nyilatkozat arra volt szána, hogy a „Hetilap” 2dik számában ellenem foglalt gyanúsítások elhárítására küzdjék. Azonban tapasztalom, hogy a „Hetilap” illőleg ismert s ez okból azok által, kik ismerik, egyszersmind illőleg megbecsült szerkesztője, alig jutván a rá bizott lap 4dik számáig, azt folyvást használja elleni személyes megtámadásokra, holott én, mióta Magyarhonban élek, nem szüntem meg a magyar műipar előmozdítására szóval és tettel áldozni csekély erőmet és tehetségemet. Mennyiben tételik ez által Magyarhon fejlődő iparának szolgálat, itéljék meg elfogulatlanul. Mi engem illet, én nem látok nagy különbséget a botültegek közt, melyeknek a munkás ki van téve s azon pajkos sértegetések közt, melyekkel a nemzet egy művelt vendége és pedig azon hasznos szolgálatok következtében illetetik, melyeket az a honnak tenni iparkodik. Minthogy a hazai nyelvet nem értem, ez okból a részletes válasz az utóbbi megtámadásokra, mennyiben ezt a műipar érdekei megkívánják, csak később fog következni. Gall.

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Aradból. Évnegyedes közgyűlésünket tavaszho 1én elnöklő első alispánunk nyájas köszöntésével megnyitván, a megye jelenállásáról részletes jelentést tevén, tudatá a RRkel, hogy az adó tekintetében aggasztó helyzetben vagyunk, mert a régiebb és $\frac{m}{24}$ ezerre rugó tartozásából e f. évi s mind a két pénztárra $\frac{m}{10}$ haladó mennyiségből csak $\frac{m}{19}$ forintok hajtatnak be tavaszho 3féig; ezentúl pedig midőn a két Körös, Töz, Szartos, ugy Maros is meggyének szinte felét vízzel elborította, az idő zordon kegyetlensége s takarmány tökéletes hiánya, ugy a silány év terméketlensége miatt, — mely szegény népünket annyira sanyargalja: hogy enni való kenyere sincs s hogy családját s vonó barmait az éhségtől megmenthesse, adóssággal annyira terhelimagát, hogy két évi termése sem lesz elegendő terheitől menekülésére — az adót beszédni lehetetlennek válik; — jelenti továbbá, hogy minden perek a polgári törvszéken megvizsgáltattak, a számadások az utolsó évig mind vizsgálat alá terjesztettek; közbátorság és egészségség, istennek hála nyugtató; a rabok naponkint kevesednek, mi a földnépe felvilágosodására utat, a többi intézetek s pénztárak tökéletes rendbenlétét

is jelentvén, a t. RR méltányolva fogadták, s a kis gyűlések jegyzőkönyve hitelesítését megkezdek, mi minden figyelem nélkül társalgási párbeszéddel foglaltatá a közönséget s csak azon hto tanási intézvény ébreszté fel részletes zajgásából, melyben szomszéd Temes megyének inségét festve, annak kebeléből egy dzsidás félszázadot megyénkbe átszállítani rendeli; előterjeszté elnök alispán ur, a megye kisgyűlésileg tett eljárását, felolvastatott a 2od izben érkezett intézvény is, melyben a hto tanács csak ideiglenesen, nem rendeli, inkább kéri a megyét, hogy fogadja rövid időre e $\frac{1}{2}$ századot s lássa el; — megkezdődött a vita, a vélemények három részre ágaztak; az első T. G. hogy a RR látva, hogy felírásuk ellenére is a hto tanács önkényétől, mellyel kormányzani kíván, el nem áll, a megye a már mai nap érkező katonát be ne fogadja, engedje requírálni; a 2ik K. G. a visszatérést s rögtöni ellenszegülést mellőzve, mai naptól a hadi pénztárból vétessék az élelem a piacon s ugy látassék el s ezen mennyiség vonatassék le a hadi tartozásból s csak 15éig látassanak el; — 3ik S. L. elismerve, hogy a hto tanács e rögtönzése nyomasztó helyzetünkben különben is kedvetlen érzést gerjeszt a RR mindazonáltal minden zavarok elmellőzésére, a katonaságot a köznép minden további terhelése nélkül a hadi év rovására piaci áron látassuk el, de kimondva, hogy 15ő májusig, és ennél tovább nem; mert élettárainkban levő természetnyeinck, szálaló rendszer katonaságunknak is alig 3 hónapokra elegendők s ezt sebes postán a hto tanácsal tudatni, hogy eleve intézkedhessék; — igen hosszas volna itt elősorolni minden mondottakat, mert már ezen véletlen eset szülte körülmény is! kormányi önkénynek magyariztatott s egy láncba fűzetett a főispánok helyettesítési kormányi rendelettel; megemlítették itt a (Kreishauptmannok) is, de hála a sorsnak, oly egyénke által, kialighiszem, hogy éltebe egyet látott volna; végre a 38 szavalo közöl 24 szótöbbséggel a 3ik elfogadtatott. Folytatattak még ezen nap több k. parancsok és intézvények tárgyalásai, de ezek egyes egyéneket érdekelve, magok után folytának. — Zala megye levelére kerülvén a sor, mellyben a rögtöni országgyűlés tartására tett felírását pártoltni kívánja, ezen tárgyat is érdekes viták követték s némi fellobbanások is szóratk, de 15. szölo közöl 8. a „nem pártoltni” at szöle végzésül; e sors érte Vas, Torontál megye, s Szathmár-németi k. város leveleit is, vagy még kevesebb, mert végzése lön tudományul vétetik. Szepes megye levele, mellyben tudatja, hogy 13 helysége éhenhalással küzd, érzékenyen hata a közönségre; voltak is, kik azonnal a nemesi pénztárból segedelmet ajánlottak, még mások tanácsosabbnak vélték azonnal aláírási ívet köröztetni, s a gyűlés folyama alatt behajtandó mennyiséget azonnal felküldeni, mi elis fogadtatott — bárha megyénk is a mult évi silány termés s e tavaszidő mai napig terjedő zordonsága s barmának takarmányszüke miatt, végvesztét látja, midőn a hegyes s árvíz nyomora alatt küzdő Lunkánk kenyér legnagyobb szükségében szenved; sietünk nyomorral küzdő felebarátainknak azon kölesönt visszafizetni, mellynek élénk emléke mult évi febr. 13. 15 és 16án mint Arad $\frac{m}{20}$ lakosít végveszedelemmel fenyegetőt, soha nem felejtve, velünk éreztettek. — Szönyegre került még ez nap az Erdélyből becsusztató olesó ső esempészeinek — felgyűelő kihágása, melly borzatóbb a bünnél, mellyel a esempészek vádoltatnak, ezek korlátozása az illető tisztviselőknék köteleességül tételtek; némelly ki s betáblázások után fél 2re a gyűlés eloszlott; — ha a mai gyűlés folyamát a zordon mártíusi szelek után kiderült 15ő aprilisnek vehetnők, talán azon reményt nyujtaná, hogy tavasz havunkkal Arad jövendője is a természettel együtt felviruland. — (Vége köv.)

Krasznából. Szilagy-Somlyó. Mart. 31. April 1. 2ki közgyűlés. Mélt. kir. kamarás és főispáni helyettes Kállay Kristóf ő nsga előre értesítvén a RRket a felől, hogy betegségé miatt, a mint máskor rendszeren ugy ezuttal is általa hirdetett közgyűlésre meg nem jelenhet; lelkes alispánunk K. I. foglala el az elnöki széket, sajnosan tudósítván a RRket rendes elnökük érintett akadályoztatásáról; egyszersmind szerencsés-jének tartván, hogy a megye rendeinek törvényes joguk gyakorlatára utat nyithat. E rövid nyilatkozat is talán már sejditetni fogja azt, mit ez alkalommal nyilván kifejezni akarunk: hogy t. i. nálunk a pesti újirányu agitációnak fogantyuja már rég eltört. Itten annyira szokása vált főispáni-helyettesünknek köztünk létele, s törvényszékünkön gyűléseinkeni rendes el-

nöklése, s a megye adminisztrációjának nem csak névszerint, hanem valóságban is általa folyvást gyakorolt kezelése: hogy mi ezt természetesnek, törvényesnek, s a dolog rendének tartjuk; az ellenkezőt pedig, mint ez uttall is, sajnosan vesszük, és rendkívüli kivételes állásnak tekintjük. Igen, mert Kraszna vármegye érzi, hogy a megyei kormányzó elnökle alatt is éppen ugy gyakorolhatja törvényes jogait, mint különben; *) a megye, ugy hisszük, excedálni nem akar: tehát nincs mitől féljen, nincs miért alkosson magának pesti rémképeket. Hogy az erdélyi főkormányzók irányában is így áll minden főispán és annak helyettese, kitetszik abból is: miszerint ezen főhivatalnokoknak megyéjük kebeléből kis időre sem szabad feljelentés nélkül eltávozni. Sőt a kir. gubernium egy bizonyos, mult tudósításomban érdekelt ügyben, annyira nem tudta elválasztani a főispáni helyettesét a megyétől, hogy, midőn bizonyos irományok dolgában a megyei tisztséget feleletre vonta, főispáni helyettesünknek a capite, és vele együtt az alispánnak, meg a jegyzői karnak fizetését függeszté fel. Talán ez eljárásban még annak is lehetne nyomára találni: mikép lehetséges a municipiumok szabadsága mellett a megyei felelőséget némelly tekintetben gyakorlatba venni. Ez azonban nagy kérdés; ennek ez uttall hagyjunk békét: menjünk a gyűlésbe.

Kormányzói rendeletek olvasása itt rendszeresen az első teendő s így történt mostan is. Ezeknek elsőjében, legfelsőbb helyről okát kéri a megyétől annak: miért rekeszté el 1841ben a papokat szavazati joguk gyakorlatától? Mi azon boldog véleményt táplálván, hogy Kraszna vármegye ahhoz, mit 5 évvel ezelőtt némelly ingerlő körülmények között határozni jónak látott, már most talán csak nem fog ragaszkodni, — bátrak valánk indítványozni: hogy a megye magasabb politikai nézetekből is, de főkép azon magyar constitutionális sarkalatos törvény értelmében, melly a papot valóságos nemesé teszi, feledvén a multakat, nyilvánítsa érintett és legfelsőbb helyen is kérdésbe vont határozatának elenyészését.

Ellenünkben felhozott az erdélyi 1791: 12. melly azt tartja: „membra demum illius (congregationis) constituunt omnes nobiles in eodem comitatu possessionati, homagii et unionis juramento ad promovendum in conformitate legum patriarum publicum bonum obstricti; unde clarum est eos, qui nullam in eo comitatu possessionem habent, illic haud pertinere, minus autem voto ibidem gaudere posse.“ De erre szilárd jellemű főügyészünk L. I. őszintén megjegyze: hogy Kraszna vármegye e törvényt soha sem vette, és nem is teljesítette azon értelemben, mikép azt jelenleg a papság ellen alkalmazni akarják. Mert tagadhatatlan tény, hogy semmi birtoku, csupa személyes nemességű, megyei lakos atyáinkiai 1791től fogva is egész 1841ig a papokkal együtt mindenkor szavaztak; sőt világi köznemesek azóta is birtokkülönbség nélkül élnek e joggal: tehát a törvényszavánál fogva a papokkal együtt többi birtoktalan nemesársainkat is ki kellett volna zárni, vagy pedig együtt ez utóbbiakkal kell azokat is szavazatra boesítani.

Mi ugy véljük, hogy a megye inconsequentiáját, és csupán a papság ellen irányzott részrehajlását világosabban kiténtetni alig lehet; azonban, ki a megyei végzéseken mindenkor következetességet keres, szeresent mosogat. Kraszna vármegye szigoruan consequens maradt 1841ki határozatához; és éppen ez által súlyedtt ismét a következetlenség fenekére. De e kérdésnek, ugy hisszük még nincs vége; s ez uttall csak azt jegyezzük meg e tárgyra vonatkozólag: hogy, miután e korlátozás in praxi, tudomásunk szerint, leginkább a szilágysági számos oláh-egyesült papokat sújtja, a vármegye valószínűleg ezen szegény oláh népet, mellynek sorsát szíven hordozza, akarja szellemileg emelni akkor, midőn annak papjait deprimálja?!

A másik kormányzói rendelet azt üzeni: hogy bizonyos diaetalis költségeket csak azon szabad megvenni, a ki önkényt akar fizetni; erőtetni senkit sem lehet. Ennek megértésére tudni kell azt: hogy Kraszna vármegye midőn felséges urunk parancsa mellett, az 18 $\frac{2}{10}$ magyar hongyülésre 2 követet küldött; azok-

*) Ezt csak álokoskodás vonhatja kétségbe, mert hiszen mi lehet annál kézzel foghatóbb; minthogy mind addig még a „nos universitas” eszméje fenáll, a főispán valamint eddig, ugy ezentul sem lehet más, mint állandó elnök, az az: szakadatlanul hivatalkodó első magistraturája a megyének, melly a maga hatóságát folyvást a KK. és RR. közjogi institúciójától veendi, mikint ezt lapjaink 47k. száma főcikkében bővebben kifejtettük. Szerk.

nak olly fizetést ígért, minőt a magyar országi követek húznak. Ezt később (elég szegény!) 4 pengő forintra devalvált; valamint az erdélyi országgyűlésre küldött követeknek is, kik a kormány keze alatt levő tartományi pénztárból, de systemate, 6 hétre 100 forintot kapnak, 4 pengő forint napidíjra menendő pótlékot ajánlott. Arról vala tehát szó, hogy a megye adott szavát beváltja-e vagy ne? Mélt. kir. tanácsos Szentmarjay János ő nsga, érintett magyar hongyülési még életben levő követünk, ezen ötlet különösen érdeklő tárgyban 6 évi hallgatás után szót emelt s érzékenyen elősorolva ez ügynek eddigi stadiumait, őszintén felkérte a megyét: tessék nyilvánítani azt, hogy ígérteik szerint fizetni nem tudnak, s ámbár telmesek valának költéségei, miket e megye érdekében képviselői állásánál fogva tenni kénytelen vala, még is megnyugszik, legalább fogja tudni, hányadán van; de ennyire már csak ne halasszák, végezzék be valahára e kérdéssé dolgot. Ezen nyilatkozathoz járulván főszolgabiráinknak azon jelentése is, hogy a szegényebb nemesek szivesen fizetnek s csak néhány hatalmas birtokos akadályozza a megyét ezen becsületbeli adósság teljesítésében; ámbár mi azt javallók, hogy az érdeklött nagybirtokosok még egyszer a megye által a megye becsületének, hiteltének és méltóságának megőrzésére kerestessenek meg: a lelkesült szónokok kemény nyilatkozataik erejével, kényszerítő lépések tételét végzésbe hozák; jegyzőkönyvileg így motiválván ezen határozatukat. (Vége köv.) Tarjáni.

VIDÉKI HIREK.

Gbellánból. (Trencsén megye) april 5kén. Tekintetes szerkesztőség! milly állapotra az árvaik, később a szepesiek jutottak, olyanban sinlődnék jelenleg Lutis Trencsén megye hegyi lakosai; az árvaik és szepesiek insége nagy lehetett — de Lutis helységünk éhhaláli küzdése, jajgatása, borzasztó képeket előidéző nyomora, mellynek szemtanuja valék, alig lesz kisebb az előbbieknél. Uraim! tollam nem képes azon 180 családból álló s nyomoru lakjait már elhagyó és elhagyni szándékló polgártársaink borzasztó nyomorát előidézni, mellynek látásán a legkonokabb szív is meglágyulna. Azon levert, lesújtott arczokat, azon kenyeret esengő 4—6 majd nem meztelen gyermekektől környezett bús anyákat, azon kétségbe esési hangon magzatjaik lélekrendítő sirását csilapító szülőket, hü esettel festeni nincs tehetségemben; látni kell azt s a szivzuzó panorama kész.

Gbellánban april 15őjén gróf Nyári Károly által adott vigalom alkalmával e borzasztó állás némi enyhítésére aláírási iv nyitattott, s e lelkes család példáját követve többen nagylelkűen adakoztak; szeretve tisztelt első alispánunk Pongrácz Gáspár, ki Ullman László urral becses jelenlétével minket megtisztelt, mindent elkövetni ígérte, mi e baj enyhítésére s orvoslatára tőle kitelhetend; tehát a megyéket is felfogjuk szólítani, de ez hosszú ut az éhezőknek, pedig: bis dat, qui cito dat.

Nyujton tekát t. szerkesztő ur segédkezett és adjon helyet a lutisiak számára adakozóknak becses lapjaiban, mert ezzel felebaráti kötelességet leróva — a kétségbeesés hangján segítség utánkiáltó nép nyomorát enyhítendő.

A lutisiak számára adakoztak eddig Thiel János táblabíró urnál, kinek ez ügy körüli buzgóságért hálás köszönetet szavazni kötelességemnek tartom: gr. Nyári Antal aranykulcsos 30 frt, gr. Nyári Manó aranykulcsos 20 frt, Ullmann László t. b. 25 frt, gr. Pongrácz Ödön kamarás 50 kr, Ordody Tamás 50 kr, Seifrid János 50 kr, Nedeczky Mihály esküdt 2 frt, Koszmovszky József bíró 2 frt 30 kr, Pongrácz t. b. 2 frt 30 kr, Bacho Lajos t. b. 2 frt 30 kr, Keller László t. b. 2 frt 30 kr, Rezsucha segédlelkész 50 kr, Robek Pál segédlelkész 50 kr, Simonyik Jóna varinyi lelkész 2 frt 30 kr, N. lelkész 50 kr, Porges Jakab 50 kr, Thiel János t. b. 10 frt. Összesen 115 frt 20 kr. — Gróf Nyári Károly jobbjáit gabonával bőkezűleg segíté. E megnevezett adakozások gr. Nyári Manó és k. aranykulcsos urnál a lutisiak közt rögtöni kiosztás végett letételték. Koszmovszky József.

Zemplénből april 6kán 1845. Keserű kötelességet telyesíték, midőn olly tárgyról a leplet lerántani felhivatattam, melly több évi szorgalom és ipar gyümölcseit pillanatnyi enyészettel fenyegeti. — Folyóink tengerözönnel eláraszták rónáinkat, elsodrák hidainkat és minden közlekedéstől megfosztva hasztalan küzd főleg termékeny Bodrogközünk a hullámok ellenállhatlan erejével, mellyek 1830 óta illy magasságra nem hágtanak, de még akkor sem jövének illy váratlan rohammal. — A faluk mindannyi szigetek úgy állanak a tengerben s lakosai házaikból kiszorítva

azoknál találtak menedéket, kiknek lakuk magasb helyen fekszik. — E nyomort a fakarmány szüke kettőzteti. — Boldog! ki esürét, vagy más épületét sással vagy náddal fedé, most azt marháival éteji, vagy nádból szeeskát vágat, s burgonyával keverten tengeti azok életét. — Kinek illy kedvező körülmény nem mosolyg, az borzasztó szemtanuja barmai éhen döglésének. Halmazát tudnám a legiszonyubb s legszivrehatóbb történeteknek a t. olvasó eleibe sorolni — de leejtem a felvont leplet a mély seb elől s inkább annak gyógyszerét előadni megkísértem. — Szerencsém lón a „Nemz. Ujs.“ ez évi 5dik számában e lap olvasó közönségének az e megye kebelében már rég óta keletkezett vizszabályozási társaságnak tanácskozási eredményeit előterjeszteni, melly Beszédes mérnök ur szorgalmának köszönhető terven alapul. — E tervet többen helyeslék, többen kétkedve a kivitel lehetőségén, rosztalták; a határozat ismeretes! — mielőtt azonban arról szó lehet, akarunk-e cselekedni vagy nem, előbb a terv kivitelését és hasznát megvizsgálni, — vélekedésem szerint — első feladatunk. — Ezt pedig csak olly emberektől várhatni, kik mérnöki és hydraulikai tanulmányt s e körüli tapasztalatokat szerzének maguknak. — Vizsgáltsuk tehát, — miután tisztán áll mindenki előtt: „hogy e tárgyban valamit tennünk csak kell“ — ezen tervet még egy másik és tán egy harmadik szakértővel s hallgassuk meg azok véleményét is, mert 4—6 szem többet lát kettőnél. — Igen tisztelt Beszédes urat ezen eljárás nem sértetheti s nem is kívánhatja, hogy véleményét esalhatlannak higyjük; de valamint előrelátó orvos maga is megkívánja a consiliumot, hogy aztán nyugodt lelkiismerettel nézhessen a beteg jó vagy rosra fordulási crisisének elébe — ugy a fennevezett mérnök ur annál inkább meg fog egyezni a többekkel tanácskozásban, mivel itt nem egy, de száz meg száz életről van szó. Nem helyeselhetem tehát a RR. e tárgyban nagy Sándorkinti eljárását, mert nekünk nem kardvágat — de a csomónak „fontoló feloldása használhat. — Érzem én is, érzik azt mindnyájan, hogy hoszu időnk nincs fontolásra, mert egy napi halasztása a dolognak már is ropant veszteség, — de még is jobb fontolva és okosan cselekedni, mint hirtelen és rosul. — Végül még azon ohajtás, bár lehetnék olly szerencsés, a f. h. 21kén tartandó évnegyedes közgyűlésünkre összeseregrendő RR. figyelmét csekély soraimra vonni; miről azonban maga idejében a t. közönséget tudósítani el nem mulasztandom. — Szk.

Balassa Gyarmath april 6kán. Adott szavamat, a gyarmati bíróválasztás zajáról értesíteni, késsőn váltom be. Több okaim közül csak ez egyet hozom fel mentségemül, hogy itt valóban teljesült „parturiunt montes.“ — A vádkereset alatt levő pártfőnök önkényesen visszalépvén, már akár valakinek ügyesen keresztül vitt szeszélye, akár a másik kijelölt egyénnek czélszerűbb korteskedése következtében történt: elég, hogy a virágzásnak indult Gyarmath Themis szobrával ékes városházában a zöld asztalnál magyarul sem tudó paraszt elnökösöködik, s fog az új választásig, meg tán azután is; mert az uradalom törvényesen jelelt ki, törvényesen szavaztatott, s ki tehet róla, hogy a mivelt bíró ohajtó párt háborgó kedélyének hulláma alatt fel nem fedezé a sziklát, mellyen vágyai széttörnek? A megye részéről vizsgáló küldöttség rendeltetett, és? — denique Gyarmath parasztbíró van. „Mi nagy hiba ez — mondják némelyek — olly civilisált helyen, hol már czukráZS (sic!) is telepedék?“ Uraim! máskor a szavazást ne nézzétek zsebbe dugott kezekkel boltok ajtajából.

A kárán tanulni szokott magyarnak ismét keserű leccskéket osztogat a hegyeinkben összegyűlt tömérdek hónap hirtelen olvadása. Kürtös, és Ipolyölgye kis tengert képeze a napokban, melly gátak, hidak s több helyütt a rétekre is majdan alig, vagy legalább iszonyu munka s költséggel pótolható vést borita. Igy szakasztá meg az elsodort gyarmathi hidközép a közlekedést s a töltésnek habvájta pauzáin átkok közt sanyarog több falunak marhája és embere a szántásvetésnek e drága idejében. Már most álljon elé maga bár a személyesített önzés mondani, hogy az Ipolyt szabályozni nem szükséges, és mi kezét fogunk vele, ha egyszermind azt is megmutatandja, hogy méltó, illedő, és igazságos — egyesek hasznát ezerek kárán megvásárlani.

KÜLFÖLD.

N. Britannia. London, april 2. Shiel indítványa a levélfeltörésekre vonatkozólag, az april 1jén tartott alsóházi ülésben csekély szótöbbséggel elvetetett. Az ülésben nem igen számosan voltak jelen. Sir J. Graham igazolásának folytatásán Mazzini ügyét

illetőleg, némi felvilágosítással járul e szökevény bélyegzésére. Mazzini 1833ban Marseilleben egy politikai olasz vérhatalom főnöke volt, melly a szabadságtól eltérni látszó két gyanus olasz meggyilkoltata. Mazzini e vádat nyíltan visszautasítá s a Moniteurt gunyirati váddal fenyegeté, mit azonban nem tett. — Wallace Robert, régi whigg tag Greenock (Skótsország) részéről, buzgó reformer, a parlamentből kilépett.

Sveicz. Alsó-Aargauból, april 2. Mindenütt a legnagyobb remület uralg, kiváltkép a kanton felső részeiben s nevezetesen Aarauban. A hetfő és kedd közti különbség leírhatlan; hetfőn csak örmőzaj s üdypoharak üritettek a szabad csapatok pompás menetére s kedden — hosszú képek s zavar. Itt áll egy atya elesábitott fija felett aggódva, ott egy nő férjeért remeg, itt testvér testvért busul, szóval: mindenütt aggály s rettegés. Csak most nyílik fel szemük, most meg nem foghatják azon kimondhatlan könnyelműséget, mellyel e szerencsétlenek bekés házi körüket odahagyák. Valójában nem kevesen voltak, kik — mintha mennyegzőre mentek volna — azon vak hiedelemben voltak, hogy egy lövés sem fog történni. De akkor minek vittek magukkal fegyvert? — A társasági házakban olly hangulat uralg, melly valójában nevezetesen mondathatik. Ha még egy pár nap előtt, valamely becsületes polgár a radikál mozgalmak s szabadesapatok ellen szót emelni kötelességének hívé, mindjárt az mondatott: „takarodj ki a szobából te jesusita, te átkozott aristokrata.“ De most minden máskép hangzik. Most általában arról kérdezősködnek, ki idézte elő e szerencsétlenséget s miért áldoztatott fel annyi élet? Az utóbbirai feleletek inkább nemlegesek; bizonyára nem ama 7 jesusita elűzése végett s meglehetősen nagy számu szakalós urak említetnek, kik jelen fardozásaik következtében kitüntetést s hivatalt reményltek. Az első kérdésre többnyire három ismerős nevet hallani hangzani; ő rajtok nehezkedik az egész szerencsétlenség legnagyobb része. Számos hangok hallatszanak, mellyek ez eseményeket Isten keze által történt bűnhődésnek jelelik, a többször megtört szövetségi hűségért s az 1841 óta ujonnan esküdt szövetségekért, mellyek nyílt mozgalmak által többször megsértettek. Aargau remülettel tekint az azon számos bajokat, mellyeket a radikál hazugságai — miket ismételve addig fecsegtek, míg magok is elhitték — okoztak. Most látja, milly komolyan vélekedett Alyberg, midőn a rendkívüli országgyűlésen mondá: „Csak jöjjenek a szabad csapatok, már gondoskodva van, hogy maradandó s elegendő szállást kapjanak.“

Luzern. A nevezeteseb foglyok közt az említettek kivül még a következők neveztetnek: Rohr és Hünerwadel lovas kapitányok s dr. Ottiker, mind hárman Lenzburgból, dr. Zschoke Gyula Aarauból, Iselin katonai parancsnok, Buzer őrnagy Baselvédékről, Gugger rendőr igazgató Solothurnból, Karlen Bernből. A státuslap szerint a zsakmány következőkből áll: 1) egy telep ágyutarczák; 2) egy telep ágyú; 3) 22 löszer- s társzekerek; 4) mintegy 80 ló; 5) a liestali szabad csapatok zászlója; 6) a luzerni szökevények zászlója két kisebb lobogóval; 7) a hadi pénztár több ezer frankkal arany s ezüstben. Több mint 500 golyó, fegyverek, s hadi szerek uton s az erdőben elszórva találtak. — A schwyzi seregek, mintegy 1100 főből állók, He dig er és Reding vezérletük alatt Alyberg Theod. főparancsnoksága alatt az aargau határszélékre indultak; utánok következett egy csapat Moos ezredes vezérlete alatt. — Luzernből érkezett magán levelek szerint a foglyok száma 2000re tétetik. Azt hiszik, hogy a luzerniek e foglyesapatot a határon kivezetik s csak tisztjeiket állítandják hadi törvényszék elébe.

A sveicz-francia határszélékről, april 4. Tegnap a vaspálya igazgatóságához azon utasítás érkezett, hogy a kocsi s a seregek szállítmányára készen tartassanak. Hogy e rendszabályok Sveicz mostani állapotával szoros egybekötöttesben vannak, nyíltban kifejezni nem szükséges. Ha sikerülni fog a sveiczi kormányoknak, — mint hinni lehet — a bel csendet és békét helyre állítani, akkor bizonyára sem francia sem más seregek a sveiczi határszéléket át nem lépének.

A legújabb sveiczi lapok csekély fontosságú dolgokat tartalmaznak: megemlítik a luzerni rövid polgári háboru különbféle részleteit, de a mozgalmak világos és tiszta átnézetéről hallgatnak. A szabad csapatok csatavesztése két okból látszik származottnak lenni: először a helyett, hogy erejét s hatalmát központosította volna, három, egész négy csoportba szóltott, mi által a működésekbéli bizonytalanság, a már kivitt siker balhasználata, és a csapatok közt nemsokára keletkezett elégedetlenség vezereik ellenében nyilvánult; másodsor a seregek eldarabolása által minden működési alap, s minden biztosítás a visszavonulás esetében hiányzott; innen magyarázható a tömegnek vad futása s ama nagy vészteség foglyokban, sebesültekben s holtakban. A sveiczi lapokból lehetlen egyszerű ténnyt olvasnani, azok a neveltség eltorzítvá s pártnézeteik szerint szerkesztvék. Mint gyanítani lehet, a rettegés első pillanatában az elesettek számát sokkal többre teszik, számosan a nem találtak közül most tértek vissza, a holtak vélték közül pedig sokan a foglyok között találtak. Az új zürichi lapban egy Luzernből april 4ről kelt irat azt állítja, miszerint a halottak száma 300, a foglyoké pedig 1730ra megy. A községelöljárók azon utasítást nyértek, hogy a határokból elesetteket nyomban, hol találják, eltemessék, mivel az számuk nagysága miatt másképp nem történhetik. Az is bizonyos, hogy márt. 31én maguk a szabad csapatok által targonezán számos holt testek vitettek az Emme folyóba. Egy luzerni april 4ről kelt levélben — mellyet a szövetségi lap kö-

zöl — ez áll: „A nagy tanács által ma reggel elhatározott: 1) Ma minden foglyok, kik 20 éven alól vannak, mint esupán elesébbittottak, szabadok leendnek; 2) valamennyi külföldiek szabadon bocsáttatnak, azonban az itélőszék által a szövetségből örökre száműzetnek; 3) a többiek a rendes (nem hadi) itélőszék előtt perbe fogatnak s a kegyelemérti folyamodás a nagy tanácshoz megengedtetik. A tanács nyolcz nap múlva ismét összeülend.“ A székhely mindkét szövetségi biztosainak azon utasítást adá, hogy minden szabad csapatokat, hol még tállatának, vagy ujak alakulnának, szétszassák, el- lenben Luzernben a foglyokkal szeliden bánjanak. Lu- zern jogainak teljes elismerése mellett, a frigytoró beron- tók ellen. A foglyok helyzete felett a tulzó s radikál la- pok a legkeserűbb panaszokat hallatják. Dr. Steigerrel — jölehet megsebesülve vala — embertelenül bántak s a kesseli torony egyik sötét lyukába lökték. Azt mond- ják, hogy megtebolyodott. Rothpletz ezredes köt- ve hozatott elő.

Olaszország. Az „Ami de l'Ordre“ lapban ezt olvashatni: Egy Romából kelt irat jelenti, hogy a szent atya az arany rózsát a belga királyné számára tüzte ki. Mint tudva van e rózsza a Látare-vasárnapon a pápa által mise alkalmával — mit a jeruzsálemi szent kereszt- ről nevezett egyházból tart — megáldatik. Midőn a pápa a templomból eltávozik, e rózsát kezében tartja s a nép- nek mutatja. E rózsza, mindig valami fejedelmi család tag- jának, mely magát jámborság s az anyaszentegyházhöz ragaszkodás által kitünteti, vagy valamely személynek mely a vilásnak fontos szolgálatokat nyújtott, adatik ajándokul.

Oroszország. Clark rigai polgár olly felfede- zést tőn, mi minden nemzetek tengerészeire fontos eredmé- nyű leend. Egészen egyszerű készüllet által neki sikerült a tengeri vizet főzés által edes ivóvízzé változtatni. Már két év óta felfedezése minden éghajlat alatt különféle vizsgálatok alá vettették s eddig mindenütt sikerült. Az angol kormánytól szabadalmat nyert s megbízottat, hogy az atlanti s déli tenger néhány ivóvízben szűkölködő szigetében illy készülleteket készítsen; hasonló megbí- zás érkezett hozzá a francia, ausztriai, holland és belga kormánytól. Egy illy készüllet ára 45 font sterling.

Törökország. Konstantinápoly, márt. 12. A követmeghívási parancsok a tartományokba már szétküldettek. Tehát Törökországban is nem sokára or- szágyűlési rendek leendnek! Valjon nem fognak-e ép olly érdekek viseltetni az ozmán fővárosban összegyűlt rendek vitatkozásai iránt, mint az a párisi, londoni vagy más német tartományi kamrák megnyitásokkor történni szokott? Azonban e vitatkozások alig elégtendik ki az europai kíváncsiságot, mert mindenek előtt az illy kam- rai vitatkozások nyilvánossá tétele a keleti kormány iz- lésének aligha megfelelő, mint az sok europai kor- mányok sem igen izlik; egyébiránt közzítatkozások nehezen fognak történni, mivel a követek elkülönözve egyenkint fognak véleményük iránt kihallgattatni. A népképviselők itteni tartozkodásuk ideje alatt minden anyagi gondtól mentek leendnek, mert szállással s éle- lemme a kormány tagjai által láttatnak el; hogy pedig követekül érdemes férfiak választassanak, a tartományok kormányzóinak megparancsoltatott: hogy a tudatlan nép helyett ők válasszák a követeket. Figyelemre méltó dol- log mindenesetre, hogy keresztények is meg fognak hi- vatni, ez valami feltűnő s nem kis jelentőségű, hogy a keresztények a muselmanokkal mintegy hasonló fokra állittatnak, s ennél fogva az előítéletekkel telt óhíti part ez ujításokkal nagyon elégtelen, mint nem külön- ben a népispolak állításával is. Ajkormány mindazonal- taly látszik, hogy az iskolák felállításával komolyan fog- lalkozik. — Nem régiben a Schehab családból Beschir- emirnek fia s unokaöccse Kassin és Emin emirnek az Islam vallásra áttértek. Az öreg emir a portának kijelenté, miszerint ő családjának e két tagját megta- gadja s örökségéből kizárja s abbeli ohajtasát fejeze ki, hogy engedtetnek meg neki hátralevő napjait más europai keresztény státusban tölthetni, mivel az itteni tartozkodás rá nézve kínzó. Kéri továbbá a portát a ré- gen megígért nyundjért, mivel birtokai semmit sem jövedelmeztek s olly szükségét szenved, hogy szol- gáinak nagyobb részét is kénytelen vala elbocsátani.

TÁRSULATOK ÉS INTÉZETEK.

A honi szobrászat ügyében. A Mátyás-em- léki igazgató választmány a mult 1844dik évi nagygyű- lés óta 738 aláírási ívet küldött szét hazánkban; de a felszólítottak közül csak 65en küldhették be íveiket gyűjtéseikkel együtt, melyek a pénztárnoki számadás nyomán, mai napig 1277 pfrtot 57 krt s 4 aranyat tesze- nek. Ez elég öröndetes eredmény fogna lenni, ha a kün levő 663 ív is aránylag annyit hozna be. A t. ez. ügyvivő urak egész tisztelettel kéretnek; méltóztassa- nek gyűjtéseiket a jövő pesti juniusi vásárra Nádosy István egyleti pénztárnok urhoz (Pestre váci-utczába, a fehér oroszlanhoz ezimezett posztókereskedésébe) biz- tos alkalommal beküldeni. A mult évi november 30áig begyűlt pénzüsszegek immár közzé tétetvén, az azóta begyűlt e következők: 22. ív.) gyűjtő: Kunevalder testvér urak Pesten — magok a gyűjtők 10 frt. — 46) gyűjtő: Károly Lajos h. ügyvéd — maga a gyűjtő 1 frt. — 73) gyűjtő: szab. kir. Besztercebánya városa Rárus Mihály ur által 20 frt. — 95) gyűjtő: t. Pósa István 1 frt. — Czeglédén — Elefant Mihály 1 frt. Pósa István 1 frt. — 131) gyűjtő: migos Majthenyi Pálné asszonyság, maga a

gyűjtő 10 frt. — 168) gyűjtő: Noisser Ernő ur Győ- rött: dr Kovách Pál 1 frt. Békeffy György 2 frt. Gros Antal 20 kr. Zmeskál József 1 fr. — 174) gyűjtő: t. Kupritz Imre tbiro ur — m. gr. Niczky 10 frt. Zbinyovsz- ky Miklós 1 frt. Asztaller Terezia 1 frt. Halász Sándor 6 frt. Hollósy László 1 frt. Dinnyesy György 2 frt. Ha- lász Gáspár 1 frt. Kaszás György 1 frt. Tóth János 24 kr., Boli János 20 kr., Kálmán Adám 20 kr., Huszár Pongrácz 2 frt. Császár uradalmi kasznár 4 frt. — 175) gyűjtő: t. Márton József ur — Tökés László evang. lel- kész 30 kr., Veres János 20 kr., Vaszary György 10 kr., Márton József 1 frt. — 186) gyűjtő: Mechtler Antal ur Komáromban — Stármek M. 10 kr., Roitsch G. 10 kr., Stampa O. 20 kr., Rátz A. 20 kr. Farkas P. 20 kr., Lé- vay L. 20 kr., Podhraczký A. 1 frt. Szilágyi P. 30 kr., Knat T. 20 kr., Bindernits S. 20 kr. — 232) gyűjtő: t. Bicskey Lajos ur Kecskenémet — Ruttkay János 2 frt., özvegy Rákoeczné 1 frt., Teszary Mihály 1 frt., Ruttkay Miklós 1 frt., Veinberger Gábor 1 frt., Teszary János 1 frt. — 346) gyűjtő: t. Szentimrey Endre főszbiró ur, maga a gyűjtő 1 frt. — 376) gyűjtő: t. Gombos György ur — Csekonits János 10 frt., Liphay 3 frt., Gluzek Ist- ván 40 kr., Kempel 1 frt 30 kr., Cselko Antal 20 kr., Vimmer Márton 40 kr., Viszkidenszky János 30 kr., Reinhard János 20 kr., Gluzek Lajos 1 frt., Löffler Fe- rencz 20 kr., Ruttkay János 20 kr., Mekler 30 kr., Pé- terffy 30 kr., Pennig 20 kr., Rajakovich 20 kr., Stán- cesly 20 kr., Szabó József 20 kr., b. Billot H. 5 frt., Mi- xich János 20 kr., Varga Ferencz 1 frt., Natály Dávid 1 frt., Horváth Fer. 20 kr., Crettier Antal 20 kr., Vild Mátyás 20 kr., Constantinovics Gábor 40 kr., Bellovics János 20 kr., Ronkovich Ferencz 20 kr., Karl Simon 20 kr., Bogdán Vincze 20 kr., Ivánovits Sabbas 20 kr., Diénes Ferencz 20 kr., Vogel Dániel 20 kr., Rukay János 1 frt., Rigyiczky Isidor 1 frt., Roványi György 20 kr., Csá- tádi község 1 frt., Vagner Ede 20 kr., Gombos György 1 frt. (Folyt.)

A pestivakok intézete pénztára javára folyó évi fe- bruárius és mártius hónapokban következő kegyes adakozások törtétek pengöben: tettes Pajor szbiró ur, egy büntetéskeppen beszédett pénzt 3 ft.; t. Nagy István Pest megyei főjegyző ur nemeslelkű ajándéka hat darab arany; t. Horváth Ferencz ráczkevi plébánus és esperest ur legatuma 2 ft.; Kalina Ferencz pesti lakos legatuma 4 ft.; t. n. Trencsin megye 16 ft.; Zrener Anna pesti polgár asszony legatuma 4 ft.; özvegy Eisenhut pesti lakosnó legatuma 1 ft.; Lövi Mathilde pesti kereskedő asszony legatuma 10 ft.; özvegy Veszterné született Hankses Erzsébet legatuma Selmeczről 80 ft.; Herezeg Sámuel ur meghagyásából Nagy-Váradon 1 ft. 21⁶/₁₀ kr.; a kalocsai t. érseki tiszartósága hivatala 1844ik év- re 40 ft.; az 1845ki első negyedre 10 ft.; néhai Schvab Salamon pesti lakos legatuma 21 kr.; tisz. Körmöczy Imre ur a kalocsai plébánia részéről 3 ft. 12 kr.; t. n. Borsod megye gyűjteménye 3 ft. 31⁴/₄ kr.; a Tiszán inneni hely. vallás su- perintendenciája 33 ft. 31⁴/₄ kr.; t. ns. Szabolcs megye, és Nyírbátor 78 ft.; t. ns. Gömör megye 5 ft. 24 kr.; Schmidt Simon oraviezei nyugalmazott sebész legatuma 10 ft.; Kozák Julianna legatuma 2 ft.; n. Dachon József billéti lelkész ur hagyományából 8 ft.; Szepesi 16 korona vá- rosok alapítványuk lerovására 551 ft. 30 kr.; t. Szabó Jó- zsef, nagyetsei plébánus ur legatuma 7 ft. 30 kr.; Tóth József versegi lakos legatuma 8 ft. Láttam: Dubravicz- ky m.k.

Egyveleg. Tom Thumb (hüvelyktyű) tábor- nok esinos kocsija, ama törpeé, ki Angliában olly nagy nevezetességgel vivott ki magának, márt. 21én Southam- ptonból gőzösnő Havrebe érkezett, s innen kocsija, kocsisa — ki uránál néhány vonallal magasabb — s negy skót törpe lova egy három fogatú kir. gyorskocsira fel- rakva, Párisba vitettek. Számos ezer setalók gyönyör- ködsükre a tábornok nagy-pénteken Longchampsba ko- csikázott. A kocsit két kis lovaska által húzatott, mel- lyeket a két láb magasságu kocsis, a gyermek- vagy gno- mák világából kölesönzött ostorral hajta. A nagyságu uracska kényelmesen elterült a kocsis párnán, s a hátul álló inas, három szegletű ezüsttel szegélyezett kalappal fején s kezében nádpálczával, a kocsit felett fel testével kilútszák, jölehet az elmenőknek csak válláig ért. Hogy a kíváncsiak tolongását megakadályozzák, három lovas testőr kíséret, ezek azonban féltek közel a kocsisoz men- ni, ne hogy azt eltapossák. Márt. 23án este miniatu- emberkének szerencséje vala a tuillériákban elfogad- tatni. A király s királyi család a kis emberke művészi mutatóványait tetszéssel szemlélék s barátságos elismer- sésük tannjele nélkül nem bocsájták el. A hirdetésű lap, melyben Tom Thumb tábornok magát a közönség előtt mutatni ajánlja, igazi ritkaság. „Csodateljes esod- ának“ nevezi magát s kijelenti, miszerint Victor ia királynő s a belgák királya által védve Párisba jött, s naponkint háromszor nyilvános udvarlást fogad el: Tom Thumb tábornok 14 éves, 27 hüvelyk ma- gas, aránylagos növéssű, s csak 15 fontot nyom; élet- történetét elmondja, több dalokat énekel, tánczol, gő- rög szobrokat ábrázol, különféle oltozetben jelen- nek meg, s az őt látogatókkal elmesén társalog. A rue viviennei hangversenyszarnokban, hol magát mu- tatja, az ajándékok ki vannak téve, melyeket Victoria királynőtől, Adelheid özvegy királynő és számos angol nagyköltő nyert.

„Times“ egyik legujabb számaiban a többi hirdet- mények közt következőt is olvashatni: „A magas ne-

messég s tisztelt közönségnek Angliából szabadságot vesz magának a közlő hódoló tisztelettel feljelenteni, hogy ő egy lángész, ki mindent önmagától megta- nult. Keresztül utazá (jobbára gyalog) nem csak az egy- sült Angol s Irhon királyságot, hanem időzött Holland, Sveicz, Belgium s Némethonban is, sőt Francia- s Olasz- országot is becsatangolta; kiadott egy népszerű ujsá- got; irt egy három kötetű regényt, theologiai rendszert s egy szomorujátékot; betanulta Hamlet-et; politikai felolvasásokat tartott; volt népsz., falusi iskolamester, uzsorás és szatócs; ismert több vallásfelekezeti alapítót, s jelenleg (istennek hála!) bír jó testi s szellemi egész- séggel; adósságoktól nem nyomatik, s az egész embe- riséggel békében él. További életpályája tekintetéből titoknokságot vagy más tisztés hivatalt valami derék ne- mes vagy gazdag urnál igen örömet elvállalna, ki benne eddig egy állhatlan, most azonban már igen megszilár- dult férfiu kötelezne le maga iránt, kinek legfőbb gyö- nyöre körében mindenkit vidám s boldognak látni s ten- ni. Bővebb tudósítást kaphatni sat.

A kétszáz egyénből álló tolvajtársulat feletti vádke- reset, mely Párisban a „Boulevard du Temple“ gyanus kávéházaiból bebörtönöztetett, inség s nyomor felől olly világos tanulságot nyújt, mely majd csaknem hihetlen- nek tetszik. Ezen nyomoru lények közül némelyek az egész telet hét centim éjenkinti lefizetése mellett egy- áttlyuggatott szalmazsákban tölték, míg másoknak egy orgazdánál öt centimért joguk volt egy padon ülni s fe- jeiket egy zsinegre támasztani, mely egyik faltól a má- sikig keresztül feszitetett. — S a helyek még is mindig előre valának megrendelve!...

C s ö d ö k.

10.789. Pozsony vármegye törvényszékének felírása szerint Voracsek Tamás pozsonyi várbeli markotányos hitelezői esődületének határnapja f. é. april 29ére tüzetvén ki, és tömeggondnokká Nagy Leander, per- ügyelővé pedig közalügysz Imely Antal nevezetvén; ugyan ez kihirdetetik. Kelt Bójtmarshó 17. 1845.

9574. Pest vármegye első alispánja jelentése sze- rint, O-Buda mezőváros tanácsa ottani lakos Wein- gart János nyergesmeister ellen esődületet határozván, az illető hitelezők megjelenésére folyó évi május első napját határnapul tüzte ki, ideigleni tömeggondnokká Lesch Mátét, perügyelővé pedig Gyulányi Rudolf hités ügyvédet nevezvén. Ugyan ez kihirdetetik. Kelt Bójtmarshó 11. 1845.

11.177. Sopron vármegye törvényszékének jelenté- se szerint, Reiner Márk német kereszturi kereskedő hitelezői esődületének határnapja f. évi april 29dikére tüzetvén ki; és tömeggondnokká Rohner József já- rásbeli esküdt, perügyelővé pedig Artner Tivadar hités ügyvéd nevezetvén, ugyanez kihirdetetik. Kelt Bójtmarshó 26. 1845.

11.175. Sopron vármegye törvényszékének jelentése szerint, néhai gróf Niczky Krisztina született Ho- dicez és Volfrancz grófnő hitelezői esődületének határnapja folyó évi april 29dikére tüzetvén ki, és tö- meggondnokká Radó Dani szolgabíró, perügyelővé pedig Lukinich tiszti alügyész nevezetvén; ugyan- ez kihirdetés végett ezennel megiratik. Kelt Bójtmarshó 26. 1845.

Váltótörvényszéki idézés.

Polereczky Bálint — kinek rendes lakhelye nem tudatik — az ellene Szájbely Frigyes által 165 pft. iránt indított váltó ügy tárgyalására f. évi május 24- én d. e. 9 órakor a pesti e. b. vtszék előtt jelenjen meg s ha ezen határidőben meg nem jelenek, a H. r. 24 §a értelmében részere gondnokul Matlekovics Ig- nácz kinevezetik. Kelt Pesten a kir. e. b. vtszék 1845- dik évi april 7dikén tartott üléséből.

Meghívás.

A tek. theszéri Deményd nemzetséghez tartozó minden t. ez. atyafiak a f. eszt. s f. april hó 27ik nap- ján, a szokott mód szerint Pesten tartandó nemzetségi gyűlésre ezennel tisztelettel és alázatosan meghivatnak. Kelt Pesten aprilis 6án 1845. Bénye László m. k. h. ügyész. (3—3)

Hirdetmény.

Melly szerint a főméltóságu herczeg Batthyányi Fülöp ur enyengi uralma enyengi udvari kertjéből évenkint több nemesített alma, körtve, cseresznya darabja 30 kr. 24 kr. 20 kr. pengő, ugy szinte jeles külhoni fane- mek: rózsza, és egyéb virágnövények készpénz fizetés mellett a legjutányosabb áron eladatnak. Kelt Enyengem mártius 25én 1845. (3—3)

Dunavizállás: april 14én 1 órakor délután: 16° 3' 9" 0 felett.

Liphay Sándor vezetése mellett szerkeszti Illucz Oláh János.